

Сторож Вікторія Василівна
к.пед.н., викладач кафедри психології
Одеського національного медичного університету
Україна, м. Одеса
Гжебинська Ольга
магістр кафедри психології
Одеського національного медичного університету
Україна, м. Одеса

Теоретико-методологічна концепція діяльності психологічної служби в умовах вищої школи

На сучасному етапі реформування системи вищої освіти особливу увагу привертає процес підвищення рівня конкурентоспроможності молодого фахівця, як цілеспрямованого, активного, самостійного, ініціативного випускника вищого освітнього закладу. Це, означає, що будь-який ЗВО має забезпечити такі психолого-педагогічні умови, які б максимально сприяли розвитку особистості, котра спроможна гнучко адаптуватися до змін, які відбуваються не лише у суспільстві в цілому, а й професійній сфері зокрема. У цьому випадку вагомим значення набуває організація діяльності психологічної служби закладу вищої освіти, яка покликана забезпечити комфортні умови навчання студентів, а також має стати масштабною базою для формування та вдосконалення професійних навичок молоді.

Незважаючи на те, що в останні роки різноманітні аспекти діяльності психологічної служби в системі освіти вивчаються доволі активно (А.Г. Асмолов, І.В. Дубровіна, Т. Л. Надвинична, В.Г. Панок, А.М. Прихожан, А.А. Реан, Л.М. Фрідман, А.В. Фурман, Г.А. Цукерман, Т.І. Чиркова та ін.) нині все ще залишається багато проблем, які потребують глибокого аналізу та уточнення. Зокрема, найбільш невизначеним та суперечливим є питанням стосовно організації роботи психологічної служби ЗВО щодо структурування діяльності та її зв'язок із системою шкільної психологічної служби. Серед найбільш значимих – розробка моделі розвитку функціонування психологічної служби закладу вищої освіти та її технологічне забезпечення. Складність ситуації полягає в тому, що

зважаючи на винятковий зміст діяльності цього структурного підрозділу, його специфічні завдання, напрямки та функції, неможливо запозичити аналогічну модель середньої загальноосвітньої школи, оскільки психологічна служба університету має низку фундаментальних відмінностей, а саме: завдання, зміст та освітні технології життєдіяльності у закладі вищої освіти є складнішими, психолог працює із молоддю, тобто із дорослими людьми, організація внутрішнього світу та зовнішньої життєдіяльності яких, відрізняється від школярів.

Основне завдання на сьогодні – створити не просто ефективну модель діяльності ПСУ, а й запропонувати технологію, змістом якої має стати досконала професійна діяльність групи психологів, здатних на високому рівні компетентності реалізовувати всі напрямки, аспекти та функції роботи вказаної служби, містити конкретний набір різних форм, методів і засобів психологічної допомоги на кожному етапі професійного та особистісного становлення студента та гарантувати результат – особистісно та професійно сформованого студента, який цілеспрямовано та усвідомлено прагне до поставленої мети. А для цього, необхідно проаналізувати основні підходи та принципи діяльності вже існуючих психологічних служб закладів вищої освіти, та запропонувати власне бачення даної проблематики.

На, сьогоднішній день психологічні служби існують у багатьох закладах вищої освіти нашої країни, однак відсутність єдиної моделі її розвитку та функціонування, оргдіяльнісної технології, яка б умістовлювала професійну діяльність фахівців-психологів у контексті реалізації всіх напрямків, аспектів та функцій роботи вказаної служби та забезпечувала досягнення оптимального результату, а саме – створення та підтримання сприятливого соціально-психологічного клімату освітнього закладу, який би сприяв максимальній активізації ресурсів професійного та особистісного зростання кожного студента [6, с. 81] зумовила виникнення різних її варіацій і модифікацій. Вони існують під різними назвами, таким як «Центр психологічної допомоги», «Студентська психологічна служба», «Соціально-психологічна служба», тощо) та в різних організаційних

формах [1; 5]. У всіх них є багато спільного (мета і завдання, форми і методи роботи, визначення основних напрямків діяльності тощо), окрім того, методологія психологічної служби закладу вищої освіти має багато спільного зі шкільною ПС, зокрема: єдність чотирьох обов'язкових складових або аспектів: *наукового*, що передбачає проведення наукових досліджень з проблем психології та педагогіки вищої школи, соціальної та педагогічної психології, з метою наукового забезпечення психологічної роботи в освітньому довіллі вищого навчального закладу; *прикладного*, що припускає використання психологічних знань суб'єктами освітньої діяльності; *практичного*, що передбачає здійснення фахівцями-психологами в роботі зі студентами, викладачами, співробітниками та батьками консультативної, профілактичної, діагностичної, просвітницької, розвиваючої, корекційної роботи задля вирішення конкретних завдань; *організаційного*, що включає створення дієвої структури психологічної служби, яка б забезпечила ефективну професійну взаємодію як усередині самої служби, так і між іншими учасниками освітнього процесу [2; 3; 4 та ін.]. Взаємодія і цілісність цих чотирьох аспектів забезпечує ефективність діяльності психологічної служби закладу вищої освіти.

На превеликий жаль психологічна служба закладу вищої освіти на законодавчому рівні не є обов'язковим структурним підрозділом установи, окрім того – це відносно нове явище нашого соціального життя, яке ще не стало настільки ж звичним, як наприклад, шкільна психологічна служба. Разом з тим в останні роки істотно зростає її роль в сучасному вищому професійному світі. Необхідність психологічного забезпечення вищого навчального закладу, і потреба в психологічній службі визнана вченими, практиками, представниками управлінського апарату.

На сучасному етапі розвитку системи вищої освіти необхідним постає психологічний супровід професійного становлення студентів, що підвищить якість їх підготовки як майбутніх фахівців. Відтак існує потреба цілісного підходу до забезпечення психологічного супроводу всіх учасників освітнього процесу закладу вищої освіти. Слід зауважити, що майже у всіх

розвинутих країнах проблемам психічного здоров'я студентської молоді приділяється достатньо багато уваги, а питання його збереження та укріплення – одне з найпріоритетніших завдань вищої школи, вирішення якого важливе не лише для сьогодення, а й для майбутнього особистості зокрема і країни в цілому, так як студенти – це потенційні лідери усіх суспільних сфер життєдіяльності – політики, економіки, освіти тощо.

Література:

1. Алехина С.В. Мониторинг как вид профессиональной деятельности педагога-психолога [Текст] /СВ. Алехина, М.Р. Битянова // Вестник практического психолога образования. – 2009. – №4 (21). – С. 66 – 73.
2. Гапонова, С.А. Функциональные психические состояния студентов в образовательном пространстве высшей школы [Текст] / С.А. Гапонова. - Н. Новгород, 2004. – 132 с.
3. Жданова СП. Психологическое сопровождение профессионального развития студентов-психологов: Авт. дисс. ...канд. психол. наук / СП. Жданова. – Томск, 2007. – 132 с.
4. Ключева Т.Н. Концептуальные основы построения региональной психологической службы [Текст] / Т.Н. Ключева // Прикладная психология. - 2001. – №4. – С. 1 – 8.
5. Надвинична Т.Л. Соціальний менеджмент: перспектива технологізації / Тетяна Надвинична //Психологія і суспільство. – 2011. – № 1 . – С. 114 – 122.
6. Фурман А., Надвинична Т. Психологічна служба університету: від моделі до технології//Психологія і суспільство.–2013.–№2. – С. 80–104.